

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 18 kwietnia 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.18.2023.GK

Pani

Joanna Bielawska

Dyrektor

Placówki opiekuńczo – wychowawczej

typu rodzinnego „Przyszłość”

w Raszówce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 20 - 22 marca 2023 r. na podstawie art. 122 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2022 r. poz. 447 z późn. zm.) dalej zwanej „ustawą”, w związku z art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Grzegorz Kownacki - starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolerów, Emilia Molska - Kaźmierczak - starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego „Przyszłość” w Raszówce z siedzibą przy ul. Gen. J. Bema 20, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką”.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności jednostki w zakresie dokumentowania pracy opiekuńczo – wychowawczej, przestrzegania praw dziecka oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi, w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy w okresie od 1 marca 2022 r. do 20 marca 2023 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 grudnia 2022 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na I półrocze 2023 r. W okresie objętym kontrolą, odpowiedzialną za realizację zadań w ocenianych obszarach była Pani Joanna Bielawska pełniąca funkcję dyrektora Placówki.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Stwierdzone nieprawidłowości nie spowodowały skutków w zakresie ostatecznej realizacji zadań.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 1/2023. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe osób zatrudnionych w Placówce, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Panią Joannę Bielawską.

(dowód: akta kontroli str. 20 - 21)

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Zgodnie z decyzją Wojewody Dolnośląskiego Nr PS.IA9013/4/08 z dnia 7 lutego 2008 r. z późniejszymi zmianami, kontrolowana jednostka jest Placówką opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego z regulaminową liczbą 8 miejsc.

Uchwałą nr L/339/06 Rady Powiatu Lubińskiego z dnia 29 czerwca 2006 r. (z późn. zm.), nadano statut Placówce, natomiast Uchwałą Nr 115/2018 Zarządu Powiatu Lubińskiego z dnia 9 maja 2018 r. uchwalono jej Regulamin Organizacyjny.

W dniu kontroli w Placówce umieszczonych było 8. dzieci. Analiza ewidencji wychowanków z kontrolowanego okresu wykazała, iż od sierpnia 2022 r. do listopada 2022 r. w Placówce umieszczonych było 10. dzieci (sierpień – wrzesień 2022 r.), a następnie liczba ta zmniejszyła się do 9. (październik – listopad 2022 r.). Potwierdzono, iż opisany fakt był zasadny, a Dyrektor Placówki posiadał zezwolenie wojewody, o którym mowa w art. 95 ust. 4a ustawy.

W wyniku weryfikacji przestrzegania przepisu art. 35 ust. 1 ustawy stwierdzono, iż umieszczenie w Placówce dzieci nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu. Spełniając wymóg wynikający z § 17 ust. 5 rozporządzenia w Placówce prowadzono ewidencję dzieci, która zawiera następujące informacje: imię i nazwisko dziecka, datę i miejsce urodzenia dziecka, adres ostatniego miejsca zamieszkania dziecka, a także aktualny adres zamieszkania rodziców dziecka lub jego opiekunów prawnych.

Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia, niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej albo do regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej sporządza się diagnozę psychofizyczną dziecka. Postępowanie kontrolne ujawniło, iż dla 3. dzieci przebywających w Placówce (N. Sz., H. P., A. Ch.) przedmiotowa diagnoza była sporządzona po opracowaniu planu pomocy dziecku, co stanowi nieprawidłowość, natomiast w pozostałych przypadkach diagnozy sporządzono z zachowaniem terminu niezwłoczności i kolejności wytwarzania przedmiotowych dokumentów. Merytoryczna ocena przedłożonych diagnoz wykazała, że zawierały one informacje na temat: mocnych stron

dziecka, przyczyn kryzysu w rodzinie, relacji dziecka z otoczeniem, rozwoju dziecka. Ponadto w 3. przypadkach stwierdzono, iż diagnoza zawierała dodatkowe wskazania do pracy pedagogicznej. Diagnozy sporządzane były przez psychologa.

W świetle § 15 dla dzieci, z wyłączeniem 3. wymienionych powyżej wychowanków opracowano plan pomocy, który zawierał wymagane rozporządzeniem elementy. Plan pomocy dziecku określał cele oraz działania krótkoterminowe i długoterminowe (uwzględniając wiek dziecka, jego możliwości psychofizyczne, sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania dziecka do usamodzielnienia) oraz zawierał cel pracy z dzieckiem. Plany pomocy były modyfikowane nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Przedmiotowe dokumenty były sporządzone i realizowane przez wychowawcę (dyrektora Placówki), we współpracy z asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny - we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną. Opracowując plan pomocy dziecku, stosownie do okoliczności, rozwoju psychicznego i fizycznego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka, uwzględniano jego zdanie.

Dla wychowanków kontrolowanej jednostki prowadzone były karty pobytu zawierające informacje w zakresie, o którym mowa w § 17 ust. 2 rozporządzenia z pominięciem informacji o znaczących dla dziecka wydarzeniach. Stwierdzona powtarzająca się sytuacja stanowi nieprawidłowość. Karty pobytu uzupełniane były nie rzadziej niż co miesiąc.

Weryfikacja przestrzegania przez dyrektora Placówki obowiązku podjęcia działań, o których mowa w § 5 rozporządzenia w sytuacji stwierdzenia nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce wykazała, iż w kontrolowanym obszarze występowały nieprawidłowości. Z analizy akt wynikało, iż powtarzającą się sytuacją było samowolne opuszczanie Placówki lub niepowracanie do niej w ustalonym terminie przez jednego z wychowanków, co skutkowało nieusprawiedliwioną nieobecnością dziecka. Zauważyć należy, iż dyrektor Placówki każdorazowo przeprowadzał postępowanie wyjaśniające w sprawie, informując Policję o fakcie nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka. Nieprawidłowość stanowiły sytuacje (wskazane dyrektorowi Placówki w trakcie kontroli) w postaci braku przestrzegania konieczności każdorazowego powiadamiania o tym w ciągu 24 godzin rodziców albo opiekunów prawnych dziecka, sądu, który orzekł o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Kontrola przestrzegania przepisów art. 93 ust. 4 pkt 3 oraz art. 100 ust. 3 ustawy wykazała, iż w analizowanym okresie w Placówce za pracę z rodziną odpowiedzialny był dyrektor oraz wychowawca. Kontakty rodziców z dziećmi i warunki ich urlopowania ustalane

były przez dyrektora Placówki. Rodzice informowani byli o warunkach koniecznych do spełnienia, celem umożliwienia powrotu dziecka do rodziny.

Celem wzmocnienia działań na rzecz pracy z rodziną i możliwości powrotu do niej dziecka, pracownicy Placówki podejmowali współpracę z przedstawicielami jednostek instytucjonalnych, w szczególności z: asystentem rodziny, kuratorami, pracownikami ośrodków pomocy społecznej oraz sądami. Działania były utrwalane w postaci zapisów dokonywanych w prowadzonej dokumentacji dziecka, w tym kartach pobytu oraz „*Rejestrze kontaktów z rodzicami i osobami bliskimi dziecka*”. Współdziałanie z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej i sądów właściwych, miało na celu aktualizację informacji na temat rodzin biologicznych dzieci, ich warunków socjalno-bytowych oraz diagnozę zmian poczynionych przez rodziców, umożliwiających powrót dzieci do rodziny. W sytuacjach to umożliwiających dzieci były odwiedzane przez rodziców oraz inne osoby bliskie, urlopowane do domów rodzinnych, a także miały możliwość kontaktów telefonicznych z tymi osobami. Podkreślenia wymaga, iż pomimo podejmowanych działań w przedmiotowym zakresie powrót dzieci do rodzin biologicznych był utrudniony z uwagi na zmienny charakter współpracy rodziców z Placówką, w tym spowodowany występowaniem uzależnień, ujemnego stylu funkcjonowania na płaszczyźnie społecznej oraz rozbieżności pomiędzy deklarowanymi zobowiązaniami a faktycznie podejmowanymi działaniami. Na liczbę 8. dzieci przebywających na dzień kontroli w Placówce, w stosunku do 5. oboje rodzice zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, podobnie jak ojcowie pozostałych 3. wychowanków. W kontrolowanym okresie żadne dziecko umieszczone w Placówce nie powróciło do domu rodzinnego w wyniku zakończenia pobytu w pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 23 - 66, 71 – 83)

Analizując przestrzeganie przez kontrolowaną jednostkę przepisów art. 136, art. 138 i art. 139 ustawy dotyczących organizacji i dokonywania okresowej oceny sytuacji dziecka w placówce stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą zorganizowano dwie okresowe oceny sytuacji dziecka. Poddana ocenie działalność dotyczyła posiedzeń, które odbyły się w dniach 10 maja 2022 r. i 25 października 2022 r.

O terminie okresowej oceny sytuacji dziecka Placówka powiadomiła organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz możliwych do zaproszenia rodziców. Ponadto informacje o posiedzeniu zostały przekazane do jednostek oświatowych, do których uczęszczały dzieci. Zespół dokonał analizy sytuacji każdego wychowanka w obszarach umożliwiających ocenę: sytuacja rodzinna, metody pracy z dzieckiem i rodziną, realizacja planu pomocy, stan zdrowia, możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub rodzinnej pieczy zastępczej oraz ewentualna potrzeba umieszczenia dziecka w innej placówce. We wszystkich

przypadkach sporządzono wnioski o zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce i przekazano je skutecznie do właściwego sądu. Wskazane jest, aby każdorazowo dokonując okresową ocenę sytuacji dziecka czytelnie dokumentować fakt potwierdzający analizę obszarów, o których mowa w art. 136 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 84 - 90)

W okresie objętym kontrolą, nie wystąpiła sytuacja uzasadniająca konieczność realizowania przez Dyrektora Placówki wymogu określonego w art. 100 ust. 4 ustawy poprzez bieżące zgłaszanie do ośrodka adopcyjnego informacji o dzieciach przebywających w Placówce z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą adopcję. Dyrektor kontrolowanej jednostki poinformował, iż w okresie poprzedzającym okres kontroli do ośrodka adopcyjnego zgłoszonych zostało 5. wychowanków, których sytuacja prawna spełniała ustawowy wymóg.

Postępowanie kontrolne wykazało, iż w analizowanym okresie wystąpiła przesłanka uzasadniająca podjęcie działań w zakresie przygotowywania 1. wychowanki do usamodzielnienia (na dzień kontroli przebywającej w pieczy zastępczej 8 miesięcy). W świetle powyższego stwierdzono, iż usamodzielniana wskazała osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawiła pisemną zgodę tej osoby. Opiekun usamodzielnienia w świetle art. 145. ust. 3 ustawy został zaakceptowany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Indywidualny program usamodzielnienia został opracowany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie zatwierdzony przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

W Placówce przestrzegany był przepis § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, nakazujący comiesięczne wypłacanie dzieciom od 5. roku życia, kwot pieniężnych do własnego dysponowania, których wysokość nie była niższa niż 1 % i nie wyższa niż 8 % kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy. Dzieci potwierdzały odbiór rzeczonych kwot poprzez składanie podpisu w „*Protokołach rozliczenia kieszonkowego dla wychowanków Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Typu Rodzinnego »Przyszłość« w Raszówce*”.

W toku kontroli stwierdzono, iż w świetle art. 97 ust. 1 ustawy Pani Joanna Bielawska kierowała Placówką pełniąc funkcję dyrektora oraz wychowawcy, co było zgodne z art. 99. ust. 1 ustawy. Kwalifikacje dyrektora Placówki, o których mowa w art. 97 ust. 4 ustawy były

zgodne z obowiązującym wymogiem, a fakt ten został potwierdzony na etapie wcześniejszych kontroli w przedmiotowym zakresie. Ponadto w Placówce zatrudniano w kontrolowanym okresie osoby wskazane przez dyrektora, co stanowiło zgodność w świetle art. 99 ust. 3 ustawy. Zatrudnienie dotyczyło 5. osób, w tym: 4. do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich oraz 1. osoby zatrudnionej na stanowisku wychowawcy (zgodnie z art. 98 ust. 1 ustawy). Osoby te spełniły wymóg w świetle art. 98 ust. 3 ustawy dotyczący władzy rodzicielskiej, wypełniania obowiązku alimentacyjnego, braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, niefigurowania w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym oraz zdolności do pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań do tej pracy. W Placówce nie zatrudniano osób do obsługi i administracji, o których mowa w art. 99 ust. 5 ustawy.

Przestrzeganie przez Placówkę przepisu art. 4 pkt 1 – 11 ustawy zostało zweryfikowane w trakcie obserwacji 6. wychowanków oraz przeprowadzonych z nimi indywidualnych rozmów, w tym zasięgnięcia ich opinii, z uwzględnieniem wieku dzieci, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej. Wychowankowie wyrazili wolę do rozmów, wykazując otwartość komunikowania się z osobami kontrolującymi Placówkę. Dyrektor kontrolowanej jednostki umożliwiał dzieciom osobiste kontakty z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich styczności. Dyrektor Placówki urlopował dzieci na weekendy do domów rodzinnych, ustalając indywidualnie częstotliwość kontaktów z rodzicami co zostało opisane we wcześniejszej części niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Dzieciom zapewniano stabilne środowisko wychowawcze. Zaznajomiono ich z miejscem zamieszkania, opiekunami i pozostałymi osobami pracującymi w Placówce, schematem dnia. Ponadto dzieci posiadały swoje pokoje oraz rzeczy osobiste. Poprzez uczestnictwo w zajęciach sportowo – rekreacyjnych, wychowawczych, wychowankowie kształcili, rozwijali uzdolnienia, zainteresowania, bawiąc się i wypoczywając. W trakcie rozmów indywidualnych z dziećmi ustalono, iż znały one swoje prawa i obowiązki, z którymi były zapoznane przez dyrektora Placówki. W ramach przygotowania do samodzielnego życia wszyscy sprząтали swoje pokoje, dbając o utrzymanie ich w czystości. U dzieci rozwijano umiejętności samoobsługowe w zakresie higieny osobistej, przygotowywania posiłków i obróbki termicznej żywności, wykorzystania sprzętu AGD, sprawowania zakupów, przestrzegania zasad bezpieczeństwa w życiu codziennym. Uwzględniając wiek dzieci, ich rozwój i możliwości indywidualne, angażowano

je do pomocy przy organizacji uroczystości takich jak ważne wydarzenia w życiu, święta, uczono kultury spożywania posiłków oraz zasad zdrowego żywienia. Wychowankowie zgłaszali i wykazywali poczucie bezpieczeństwa, a także możliwość wyrażania opinii w sprawach, które ich dotyczyły. Swobodnie nawiązywali dialog z osobami zatrudnionymi do pomocy w Placówce oraz dyrektorem, wykazując bliskość i rozwinięte poczucie więzi. Na podstawie uzyskanych informacji w trakcie rozmów przeprowadzonych z wychowankami stwierdzono, iż w Placówce przestrzegano ich prawa do ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem, a one same wypowiadały się pozytywnie o pracujących z nimi osobach. We wszystkich przypadkach pobyt dzieci w pieczy zastępczej zaistniał pierwszy raz. Dzieci zgłaszały podczas rozmów poczucie poszanowania ich tożsamości religijnej i kulturowej. Będąc w Placówce mogły otwarcie przedstawiać swoją wolę w zakresie uczęszczania do kościoła oraz na lekcje religii. Wychowankowie posiadali wiedzę na temat swojego pochodzenia, a Dyrektor Placówki podejmował z nimi rozmowy na ten temat. Dzieci nie zgłaszały zastrzeżeń dotyczących respektowania ich praw w Placówce.

(dowód: akta kontroli str. 67 – 70, 84 - 116)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego „Przyszłość” w Raszówce stwierdzono następujące nieprawidłowości wymagające wydania zaleceń pokontrolnych:

1. W 3. przypadkach dla dzieci przebywających w Placówce diagnoza psychofizyczna była sporządzona po opracowaniu planu pomocy dziecku,
2. W 3. przypadkach plan pomocy dziecku został opracowany przed sporządzeniem diagnozy psychofizycznej dziecka,
3. Karta pobytu dziecka nie zawierała części stanowiącej informacje o znaczących dla dziecka wydarzeniach,
4. Brak przestrzegania konieczności każdorazowego powiadamiania w ciągu 24 godzin o nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce rodziców albo opiekunów prawnych dziecka, sądu, który orzekł o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Wobec powyższego wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej sporządzać diagnozę psychofizyczną dziecka.

Podstawa prawna: § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: na bieżąco,

2. Niezwłocznie po sporządzeniu diagnozy psychofizycznej dziecka opracowywać plan pomocy dziecku.

Podstawa prawna: § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: na bieżąco,

3. Prowadzić dla każdego dziecka kartę pobytu dziecka, która zawiera informacje o znaczących dla dziecka wydarzeniach, postępach w nauce szkolnej, stanie zdrowia dziecka oraz ocenę aktualnej sytuacji dziecka.

Podstawa prawna: § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: na bieżąco,

4. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce po przeprowadzonym postępowaniu wyjaśniającym, powiadamiać o tym w ciągu 24 godzin rodziców albo opiekunów prawnych dziecka, Policję, sąd, który orzekł o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, asystenta rodziny prowadzącego pracę z rodziną dziecka, powiatowe centrum pomocy rodzinie.

Podstawa prawna: § 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.).

Proszę w terminie do dnia **31 maja 2023 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń oraz uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Grzegorz Piszczak
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

E. Kowalski
.....
(członek zespołu inspektorów)

